

Obiekty edukacyjne i ich wykorzystanie w edukacji leśnej w Nadleśnictwie Warcino

Nadleśnictwo Warcino tworzy wspólnie z Nadleśnictwem Polanów Leśny Kompleks Promocyjny „Lasy Warcińsko-Polanowskie” (LKP). Jednostki te funkcjonują na terenie dwóch różnych województw: pomorskiego i zachodniopomorskiego. Z pewnością taka sytuacja nie ułatwia nam np. pozyskiwania dotacji na wspólne przedsięwzięcia edukacyjne.

Prawie 60% lesistość, oddalenie od większych aglomeracji miejskich i ważniejszych szlaków komunikacyjnych oraz brak uciążliwego dla środowiska przemysłu sprawia, że obszar ten stanowi oazę spokoju i nieskażonej przyrody. Gdy dodać do tego urozmaicone ukształtowanie terenu z licznymi wąwozami i jarami, mnogość większych i mniejszych jezior oraz rzeki (*Wieprza, Grabowa...*) i ciekli o naturalnym charakterze, to rysuje nam się przed oczami obraz idealnego miejsca do zdrowego i aktywnego wypoczynku. Obozy młodzieżowe i harcerskie, kolonie, spływy kajakowe, grzybiarze i myśliwi oraz zmotoryzowani turyści z kraju i zagranicy korzystają z naszych obiektów turystyczno-edukacyjnych, uczestnicząc w różnych formach edukacji leśnej i ekologicznej. To dla nich organizowane są przez leśników z Nadleśnictwa Warcino imprezy masowe (biegi przełajowe, mistrzostwa w zbieraniu grzybów itp.) z nadzieją, że będą oni promowali LKP na zewnątrz.

Kompleks edukacyjny w Warcinie

Szkoła leśna

Magnezem przyciągającym do nas gości jest mała wieś o nazwie Warcino. Chyba żaden z leśnych kompleksów promocyjnych nie ma aż tylu obiektów edukacyjnych skupionych w jednym miejscu, jak tu. Jest to miejsce o bogatej historii, która związana jest z osobą byłego kanclerza Niemiec, Otto von Bismarcka. W jego dawnej rezydencji funkcjonuje od 1946 roku szkoła leśna. Od początku jej istnienia Nadleśnictwo Warcino prowadzi dla jej uczniów praktyczną naukę zawodu. Siłą rzeczy jest więc, że w ofercie edukacyjnej dla licznie przybywających tu gości z kraju i zagranicy, edukacja leśna i przyrodnicza połączona jest z edukacją historyczną. Warciński pałac bowiem „pachnie historią” oryginalnie wyposażonych wnętrz i licznymi pamiątkami po byłych właścicielach. Bogato wyposażone pracownie przedmiotów zawodowych są natomiast obiektami, w których uczestnicy zajęć edukacyjnych zapoznają się z zagadnieniami dotyczącymi gospodarki leśnej w LP.

Fot. 1. Warciński pałac – obecnie siedziba szkoły leśnej – „pachnie historią” oryginalnie wyposażonych wnętrz i licznymi pamiątkami po byłych właścicielach (fot. B. Okuniewski)

Photo 1. Warciński palace – now the seat of the forest school – „smells of history” with originally equipped interiors and numerous memoirs of the former owners

Centrum Edukacji Regionalnej

Mieści się w dawnej powozowni. Szachulcowa architektura obiektu jest charakterystyczna dla „krainy w kratę”. W sali konferencyjnej na 80 miejsc odbywają się finały konkursów edukacyjnych, warsztaty edukacyjne, narady, konferencje czy uroczystości okazyjne. Centrum posiada również salę komputerową. Na poddaszu budynku znajduje się sala wystawowa i pokoje gościnne.

Ośrodek Edukacji Leśnej LKP „Niezapominajka”

W budynku Ośrodka mieściła się kiedyś plebania. Obecnie są tu cztery sale edukacyjne, pracownia, część biurowa i gościnna. Niezapominając licznie odwiedzają dzieci, młodzież szkolna i dorośli. W sali historii, wzorowanej na kancelarii leśniczego z lat 50. XX w., zgromadzono wiele zabytkowych narzędzi, które były używane przez leśników do wykonywania czynności gospodarczych w lesie. W sali ochrony lasu znajduje się interaktywny pień zmurszałego drzewa oraz gabloty z owadzimi szkodnikami drzew leśnych. Sala hodowli lasu zawiera profile gleb poszczególnych typów siedliskowych lasu, pomoce interaktywne, gabloty z pędami, nasionami i siewkami drzew leśnych, makiety sprzętu do prac szkółkarskich itd. W czwartej sali umieszczono preparowane gatunki zwierząt występujących na terenie Nadleśnictwa.

Ośrodek Rehabilitacji Ptaków Drapieżnych

Prowadzony jest przez uczniów szkoły leśnej. Pacjentami Ośrodka są ptaki drapieżne, które po zabiegach rehabilitacyjnych przywracane są naturalnemu środowisku. Zwiedzający Ośrodek zapoznawani są z rolą ptaków szponiastych i sów w przyrodzie, z gatunkami ptaków, a także z przystosowaniem ptaków szponiastych do polowań (sokolnictwo). Atrakcją dla zwiedzających jest trzymanie żywego ptaka na rękawicy i wykonywanie pamiątkowych zdjęć.

Leśna Izba Edukacyjna

Urządzona w budynku dawnej stajni, w którym zachowane jest oryginalne wyposażenie: kamienne żłoby i mocowania koni. Wykonane z litego drewna stoły i ławy, interaktywna tablica z głosami ptaków, plansze edukacyjne, sanitariaty przystosowane dla niepełnosprawnych. Izba znajduje się na początku Leśnej Ścieżki Edukacyjnej. Jest miejscem, gdzie wyruszający na ścieżkę goście mogą tutaj odpocząć i przygotować się do wędrowki.

Leśna Ścieżka Edukacyjna

Poprowadzona w kształcie pętli wiedzie przez zabytkowy park przypałacowy. Poszczególne przystanki edukacyjne ścieżki przedstawiają zagadnienia związane ze środowiskiem leśnym i zawodową pracą leśników. Na ścieżce znajduje się wiele urządzeń: obiekty małej retencji, zagospodarowania łowieckiego, pomosty, fragment „drogi dyłowej”, pomost widokowy itd. Atrakcją dla turystów jest „Góra czarownic”, gdzie ponoć za czasów pogańskich spalono ostatnią czarownicę praktykującą na tych ziemiach. Na górze znajdują się „uporządkowane ruiny” kaplicy i płyty nagrobne członków rodu von Bismarck.

Punkt Edukacji Leśnej – ogród botaniczny

Znajduje się przy pałacu. W ogrodzie można spotkać wiele gatunków drzew i krzewów obcego pochodzenia. Ozdobą tego miejsca są – zatopione w zieleni – trzy stawy z bogatą roślinnością wodną. Wokół pałacu znajduje się jeszcze szereg obiektów, z których chętnie korzystają turyści: „Źródło Joanna”, *psi cmentarz*, *skwer papieski*, *wiata „Pod Puchaczem”*, *tarasy pałacowe...*

Leśna ścieżka edukacyjna w Korzybiu

Wokół czystego, śródleśnego jeziora, posiadającego szeroką piaszczystą plażę, gdzie można pod okiem ratowników bezpiecznie się wykąpać oraz dobrze zjeść w obiektach gastronomicznych, Nadleśnictwo Warcino wspólnie z miejscowym Zespołem Szkół zaprojektowało leśną ścieżkę edukacyjną. Tematyka tablic edukacyjnych była częściowo dopasowywana do programów nauczania w szkole. Na ścieżce znajdują się m.in.: pomost widokowy, kładka na przyległym do jeziora torfowisku, zadaszzenia, wiaty, palenisko z grilem, scena i ławy, wykonane z 9-cio metrowych, rozłupanych kłód dębowych. Pod koronami drzew starego drzewostanu sosnowego turyści rozbijają namioty. Tutaj młodzież z całego kraju przebywa na obozach wakacyjnych. Przy jeziorze został wykonany parking na 50 samochodów. Jeżeli dodamy do tego fakt, że miejscowa społeczność jest prężna i aktywna do współpracy, rysuje nam się obraz miejsca, gdzie można zorganizować wiele dużych imprez. Nadleśnictwo Warcino wspólnie z władzami samorządowymi gminy organizuje tutaj imprezy o charakterze masowym. Przykładowo, już od siedemnastu lat biegacze długodystansowi z całego kraju walczą o laury w „Biegu im. Elżbiety Garduły” (fot. 2). Impreza przyciąga około 200 zawodników i zawodniczek i tyleż samo kibiców. Inną imprezą są „Otwarte mistrzostwa w zbieraniu grzybów”. Amatorzy grzybobrania przeczesują korzybskie lasy już od czterech lat.

Fot. 2. Bieg po ścieżce nad jeziorem w Korzybiu (fot. B. Okuniewski)

Photo 2. Running along the path by the lake in Korzyb

Fot. 3. Po edukację do leśniczówki łowieckiej (fot. B. Okuniewski)

Photo 3. For education to the forester's lodge

Pozostałe obiekty edukacyjne

- Leśna izba edukacyjna Leśniczówka łowiecka „Kawka” (fot. 3): jest zarazem kwaterą myśliwską OHZ. Położona w dolinie rzeki Wieprzy. Najczęstszymi gośćmi są (oprócz myśliwych) turyści-kajakarze, którzy upodobili sobie wartkie nurty rzeki Wieprzy i Studnicy. Z myślą o tej grupie turystów Nadleśnictwo zagospodarowało brzegi rzeki w potrzebną infrastrukturę na 9 km odcinku: parking „Mnich”- leśniczówka „Kawka”. Wykonano tablice nawigacyjno-edukacyjne, zadaszzenia, wyjścia z wody, pola namiotowe, paleniska itp. W leśniczówce turyści otrzymują informacje na temat prowadzonej przez LP gospodarcę łowieckiej.
- Elektrownia wodna w Biesowicach: jedna z czterech zabytkowych elektrowni (początki XX wieku), którą można zwiedzać. Nadleśnictwo współpracuje z Zarządem Elektrowni Wodnych w Słupsku w ramach udostępnienia tych obiektów do edukacji ekologicznej. Oprócz kajakarzy, którzy płynąc w dół rzeki napotykają te obiekty, zwiedzającymi są również zorganizowane grupy młodzieży szkolnej i turystów. Przewodnikami są pracownicy elektrowni.

- Leśna Wiata Edukacyjna „Sadyba”: położona na terenie dużego kompleksu leśnego obfitującego w grzyby i jagody, stała się zakątkiem odwiedzanym przez amatorów zbierania płodów runa leśnego. Do „Sadyby” docierają także harcerze i młodzież przebywająca u nas na obozach wędrownych. Wiata o kształcie wigwamu, wyposażona jest w ławy i ławki, paleńsko, tablice edukacyjne i plac do zabaw ruchowych.
- Punkty edukacji leśnej: Rezerwat przyrody „Torfowisko Potoczek”: rezerwat z charakterystyczną roślinnością boru wilgotnego i bagiennego. Występuje tu rzadki gatunek rośliny storczykowatej *Listera sercowata* *Listera cordata*. Przy wejściu do rezerwatu rozmieszczone są tablice edukacyjne. Do punktów tych docierają głównie studenci wydziałów leśnych i przyrodniczych.

Podsumowanie

Podstawową „bazę edukacyjną” w Nadleśnictwie Warcino wykorzystują dzieci przedszkolne i młodzież szkolna. Na terenie nadleśnictwa funkcjonuje 10 placówek oświatowo-wychowawczych. Dyrektorzy szkół otrzymują z nadleśnictwa ofertę działań edukacyjnych na dany rok szkolny. Z oferty tej nauczyciele wybierają potrzebne zagadnienia do przeprowadzenia zajęć lekcyjnych i umieszczają w swoich programach nauczania. Taka współpraca ze szkołami pozwala zaplanować zajęcia edukacyjne w czasie oraz odpowiednio do nich się przygotować. Do bieżącego kontaktu ze szkołami zaangażowani są również leśniczowie, na których terenie funkcjonuje placówka. Akcje edukacyjne, w których biorą udział prawie wszystkie szkoły koordynowane są przez Nadleśnictwo. Udaje nam się utrzymywać dobrą współpracę z samorządem lokalnym, instytucjami i podmiotami gospodarczymi i społecznymi, co jest niezbędne do przeprowadzania przedsięwzięć edukacyjnych.

Summary. Education facilities and their use in forest education in the Warcino Forestry. Forest District Warcino and Polanów together belongs to the Promotional Forest Complex "Warcinińsko-Polanowski Forests" (LKP). These units operate in two different provinces of Pomerania and West Pomerania. High forest cover, distance from major urban centers and transportation routes, and no industry around make this area an oasis of tranquility and unspoilt nature. Varied terrain, numerous ravines and gorges, lakes and streams of natural character, create an ideal place for a healthy and active recreation. Youth camps and scouting, summer camps, canoeing, mushroom pickers, hunters, and motorists tourists from home and abroad benefit from our tourist and educational facilities, participating in various forms of forestry and environmental education. For them there are organized by foresters various mass events: cross country, competition of collecting mushrooms and others.

Bogdan Okuniewski

Nadleśnictwo Warcino

bogdan.okuniewski@szczecinek.lasy.gov.pl